

Analýza evaluace programů primární prevence „Bavíš se? Bav se s námi.“

Bohumín

Ve městě Bohumín jsme začali realizovat naše programy primární prevence „Bavíš se? Bav se s námi.“ až ke konci školního roku 2023/2024 (květen, červen). Celkem jsme realizovali 8 programů na 3 školách a oslovili jsme 120 dětí.

Nabízíme 6 témat:

- Hulíš? Ne*urvi si zdraví víc než musíš.
- Bavíš se? Bav se s námi o životě online.
- Bavíš se? Bav se s námi o vztazích.
- Bavíš se? Bav se s námi. NE! Legální drogy.
- Bavíš se? Bav se s námi o tolerovaném (ne)příteli.
- Bavíš se? Bav se s námi o emocích.

Školy z této nabídky využily témata legálních drog, marihuany, vztahů a nástrah v online světě. Následující tabulka nám ukáže přesnější data.

Téma	Škola	ZŠ T. G. Masaryka, Pudlov	ZŠ a MŠ Bezručova 190, Bohumín	ZŠ a MŠ Bohumín Skřečůň
Marihuana		1 (8. třída)		
Vztahy		1 (6. třída)		
Online		1 (3.+4.+5. třída)	3 (4.tř., 5.tř., 4+5 tř.)	
Legální drogy				2 (8. třída)

Můžeme vidět, že počet preventivních programů na školách proběhl obdobný, lišily se však v tématech, které chtěli řešit. Nejširší pokrytí témat měla ZŠ Pudlov, další školy pak šly po jednom konkrétním. Také si můžeme všimnout, že témata týkající se návykových látek školy volí spíše pro starší ročníky. Programu na téma online se uskutečnili i žáci 3. tříd a toto téma zvládali. Je však možné, že volba témat pro jednotlivé třídy souvisí s RVP a plánem škol a lze tak očekávat ve stejných ročnících stejná témata.

Hulíš? Ne*urvi si zdraví víc než musíš.

Tento program proběhl pouze na ZŠ v Pudlově a to v 8. třídě, zúčastnilo se jej 10 žáků. Jeden však evaluaci nevyplnil. Průměrné hodnocení celkového programu od žáků se pohybuje na známce 2,1, kdy se všechny známky pohybovaly mezi 1 a 3 a tedy nedošlo k žádné velké odchylce. Stejně známky padaly i u dalšího, detailnějšího zhodnocení s výjimkou otázky na délku programu. Pro lepší orientaci slouží následující tabulka:

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky	1,9
Lektoři programu	1,9
Délka programu*	2,6
Předané informace	1,9
Zapojení do programu	1,8
Vedení programu	1,7

*1-moc krátký – 5-moc dlouhý

Bavíš se? Bav se s námi o vztazích.

Tento program proběhl pouze na ZŠ T. G. Masaryka v Pudlově v 6. třídě a zúčastnilo se jej 14 žáků. Zde je evaluace ještě horší než u minulé třídy, protože máme pouze 3 respondenty. Zde byl největší rozptyl známek opět u délky programu, kde jedna z odpovědí bylo „příliš dlouhý“ Také zde chyběla otázka na celkové hodnocení programu, a tak budou další informace nepřesné.

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	1,7
Lektoři programu	1,3
Délka programu*	2,3
Předané informace	2
Zapojení do programu	2
Vedení programu	1

*1-moc krátký – 5-moc dlouhý

Bavíš se? Bav se s námi. NE!legální drogy.

Tento program proběhl pouze na ZŠ Bohumín Skřečůň a to v 8. třídách. Zúčastnilo se jej dohromady 33 žáků, evaluaci však máme od 28 z nich. Průměrné hodnocení celkového programu od žáků se pohybuje na známce 2,6, kdy byl rozptyl známek veliký a největší zastoupení měly známky 1, 2 a 5 u dalších otázek pak byly rozptýly podobné.

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	2,3
Lektoři programu	2,3
Délka programu*	2,8
Předané informace	2,2

Zapojení do programu	2
Vedení programu	2

*1-moc krátký – 5-moc dlouhý

Bavíš se? Bav se s námi o životě online.

Tento program proběhl na ZŠ Pudlov v kombinaci 3., 4. a 5. třídy a zúčastnilo se jej 15 žáků. Hodnocení tohoto programu v těchto třídách není možné, protože nám nebyla zaslána evaluace. Vzhledem k faktu, že zpětné vazby od žáků byly v nedostatečném množství jsme se rozhodli podávat evaluace v papírové formě hned po skončení programu. V této formě jsme využili pouze škálovacích otázek, ze kterých vypadla otázka o délce programu.

Další školou, kde tento program proběhl byla ZŠ Bezručova a to 3x vždy u 4. a 5. třídy a u odděleného pracoviště této školy, kde jsou malotřídky byla kombinace těchto ročníků. Ve 4. třídě, kde bylo 22 žáků i respondentů bylo celkové hodnocení programu 1,6. Rozptyl známek opět nebyl vysoký, avšak objevily se potíže u zapojení do programu, kdy se objevily známky 3 a jedna 4.

4. třída

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	1,4
Lektoři programu	1,3
Předané informace	1,6
Zapojení do programu	1,7
Vedení programu	1,5

V 5. třídě se preventivního programu účastnilo 12 žáků, kteří program celkové hodnotili průměrnou známkou 1,7 avšak jeden evaluační dotazník se nám nevrátil a jeden žák první otázku nevyplnil. Známky zde se pohybovaly spíše v mezích 2 a 3 avšak nedošlo k žádné velké odchylce. Největší potíže zaznamenaly pomůcky (velké množství 3), předané informace (zde se objevila

jedna 3 a 4) a vedení programu (jedna 3 a 5). Nutno podotknout, že se ve většině případů jedná o stejné žáky.

5. třída

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	1,9
Lektoři programu	1,4
Předané informace	1,7
Zapojení do programu	1,3
Vedení programu	1,8

V malotřídce, kde byla kombinace 4. a 5. třídy se preventivního programu účastnilo 14 žáků, kteří program hodnotili průměrnou známkou 1,1. Rozptyl známek zde nebyl veliký a většinově se jednalo o známky 1 a 2, pouze v jednom dotazníku se objevila známka 3 hned u hodnocení celkového programu.

4.+5. třída

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	1,2
Lektoři programu	1,2
Předané informace	1
Zapojení do programu	1
Vedení programu	1

Interpretace dat

Co se týče programu jako celku, nejhůře dopadly legální drogy, což je paradoxně u nás ten více propracovaný program. Z výpovědí pak ale vidíme, že je nosná aktivita, tedy tvoření projektu, bavily stejně tak jako úvodní seznamovací aktivita. Možný negativní dopad mohla mít přítomnost učitelky, kdy „*nebavilo mě že tam byla učitelka, neměli jsme soukromí a nechtěli jsme moc odpovídat kdo vapuje, kdo kouří atd..*“. Co se týče informovanosti žáků po provedení programu, jde vidět, že nějaké povědomí o problematice, avšak přesnější znalosti již nemají.

Použité pomůcky byly nejhůře hodnoceny u programu marihuany. Zde jsme snažili experimentovat s divadelními metodami, které však neměly u žáků valný úspěch a pouze jedna odpověď je obsahovala v pozitivním smyslu. Je možné, že se takové metody nehodí do kolektivu, který je starší a tvoří jej méně žáků.

V oblasti předaných informací si nejhůře vede program zaměřený na vztahy. Zde máme však jen 3 odpovědi z celkových 14 žáků a tak je otázkou reprezentativnost dat. Jde také o to, že program není zaměřen na informovanost žáků jako spíše na impuls k reflexi vztahů k druhým i sobě samému.

Nejlépe na tom je program zaměřený na online, který žáky opravdu baví a je vidět, že je jim téma blízké. Do těchto programů celkem vstupovali i učitelky se svými poznatky, avšak v pozitivním smyslu, který rozvíjel debatu a příběhy. Bohužel však žáci pocítují, že je program na toto téma příliš krátký a samotné jednotlivé stěžejní aktivity by zde šli rozvíjet na 90 min. Otázkou je tedy přesnější zakázka školy.

Z celkového hodnocení jednotlivých aspektů preventivních programů pak vyplívá, že nejlépe jsme na tom s lektory jakožto osobnostmi. Podobně je na tom i hodnocení vedení programu, kdy tyto dvě složky spolu souvisí. Může se jednat o to, že jsme tam jako neformální autorita a snažíme se o přátelskou atmosféru a partnerský přístup k žákům. Nejhůře jsou pak hodnoceny pomůcky a předané informace, kdy vzhledem k tomu, že se jedná o primární prevenci, nejdeme v tématech příliš do hloubky a mohou tak utíkat souvislosti. Pomůcky a aktivity slouží

jako nástroj k přenosu informací, a tak je možné, že opět tyto dvě kategorie spolu souvisí. Níže je průměr známek v tabulce.

Oblast programu	Známka
Použité pomůcky/aktivity	1,7
Lektoři programu	1,4
Předané informace	1,7
Zapojení do programu	1,6
Vedení programu	1,5